

FRA FATTIG SUMPFOLK TIL RUSK I USAs 5G-PLAN.

..... fakta

Seminolestammen.

/ Seminolenene er en amerikansk urbefolkningsgruppe avledet fra creekstammen.

/ Som alle andre steder i det som skulle bli Amerikas forente stater, var det også i Florida blodige konfrontasjoner mellom urbefolkning og europeiske innflyttere.

/ Under og etter koloniseringen av Nord-Amerika tok gruppen opp i seg medlemmer fra andre urfolksgrupper, som calusaene – som

hadde vært et mektig folk i store deler av nåværende Florida.

/ Seminolenene levde som bønder og jegere på øyene i Everglades, og deres kjennskap til det ugjestmilde elvelandskapet gjorde dem motstandsdyktige i kampene mot europeiske bosettere.

/ Dreneringsprosjekter fra midten av 1800-tallet og utbygging for kommersielt bruk, presset seminolenene inn i et stadig mindre område.

/ Etter de såkalte seminolekrigene på 1800-tallet, og påfølgende naturkatastrofer på 1900-tallet, var det kun mellom 60 og 300 individer igjen. I dag teller seminolestammen i Florida rundt 4100 individer.

/ Seminolenenes eget museum, Ah-tah-thi-ki, som betyr «et sted å lære», ligger i reservatet Big Cypress og er samlokalisert med kontoret for kulturminner, Tribal Historic Preservation Office.

Etter at urfolksstammen seminole i Florida kjøpte opp Hard Rock Café-imperiet, har de kunnet finansiere sin kamp for bevaring av forfedrenes landområder. Nå har president Donald Trump, for å sikre at USA vinner 5G-kappløpet, endret lovverket som regulerer urbefolkningens rettigheter.

Ut av skyggene, opp på taket Medlemmer av seminolestammen, med sjaman Bobby Henry i spissen (i rødt) feirer urfolkstammens kjøp av Hard Rock International, på Times Square i New York 7. desember 2006. Kjøpet omfattet verdens største samling av rockememorabilia, 124 kafeer i 45 land, seks hoteller, to konsertlokaler og aksjer i tre andre hoteller. Over t.v. Et maleri fra 1845 fremstiller seminoler som speider på amerikanske soldater i båt under seminolekrigene i Florida.

Foto: AP/NTB SCANPIX, III.: JOHN F. CLYMER /GETTY IMAGES

CECILIE SKJERDAL
Antropolog og skribent

Everglades, Florida. For få tiår siden var seminolenene et fattig, amerikansk urfolk henvist til ugjestmilde sumpområder og i stor grad avhengige av økonomisk støtte fra myndighetene. Men så kom seminolenes leder, James Billie, i snakk med Jim Allen, som hadde en fortid blant annet i Trump Organization, Donald Trumps eiendomsutviklings-selskap. Mens akademikere og urfolksjurister skrev sjokkerende rapporter om ekstrem fattigdom i USAs reservater, fungerte Allen som rådgiver for seminolenene.

Det er de glade for; i dag bringer kasino- og hotelldrift årlig inn rundt 5 milliarder dollar til den lille urfolksstammen, ifølge avisen *The Miami Herald*.

Pengene brukes blant annet til å frede landområder i Florida, til stor ergrelse for 5G-utbyggere.

Bingobusiness i elvedeltaet Everglades.

«James Billie gjorde oss til et stolt og uavhengig folk igjen», sier Jack Chalfant, som bor i Brightonreservatet i innlandet mellom Miami og Orlando.

Vi treffer ham i Everglades en lummer dag i starten av regnsesongen. I dikene vaker alligatorer. Langbente hegrer prikker smale nebb i mudderet på jakt etter saftige insekter. Mangrovene står tett rundt seminolestammens museum, der Chalfant deler ut tradisjonelt *frybread* og forteller om livet før og nå for en av USAs mest velstående urfolksstammer.

James Billie ble valgt til leder for seminolestammen i Florida i 1979. Han gikk fra å underholde turister med gjørmebryting med alligatorer, til å bli stamfar for den amerikanske urbefolkningens gamblingimperium.

«Jeg så at folket mitt var fattig og måtte tigge myndighetene om penger», sier Billie i dokumentarfilmen «Wrestling Alligators» av Andrew Shea.

«Mitt mål var at vi skulle bli det vi en gang var: et stolt folk som står på egne ben.»

Det startet med en bingohall som trekker turister inn til reservatet Big Cypress.

«Mitt mål var at vi skulle bli det vi en gang var: Et stolt folk som står på egne ben.»

James Billie, leder for seminolestammen i Florida i dokumentarfilmen «Wrestling Alligators»

» FRA FATTIG SUMPFOLEK TIL RUSK I USAs 5G-PLAN.

I USA er gambling tillatt, men den enkelte stat kan regulere omfang og form. I Florida var kommersielle pengespill ulovlig, og bingo fant stort sett sted bare sporadisk i kirker, og grensen for kontantpremier var regulert til maks 25 dollar. Seminolen klinte til med bingo seks dager i uken, og jackpoten kunne nå opp i 44 000 dollar. Folk valfartet fra stater i hele USA for å prøve lykken i spillehallen i solskinsstaten. Allerede samme år som James Billie tok over lederrollen, boomet bingobusinessen.

Banet vei for ny gamblinglov. For et folk som i utgangspunktet ikke trodde på det å eie land, har rettigheter til eget territorium vært avgjørende for økonomisk vekst og selvstyre.

Men den lokale sheriffen ville kontrollere pengestrømmen og grep inn. Etter mange runder i retten, med rådgivere og advokater på begge sider, avklarte imidlertid en føderal dommer at Floridas reguleringsbestemmelser ikke var gyldige innenfor reservatets grenser.

«Vi er en suveren stat, vi trenger ikke følge Floridas lover», sa James Billie.

I 1988, knappe ti år etter at han inntok sjefsstolen, bidro Billie til opprettelsen av *Indian Gaming Regulatory Act* – en ny føderal lov som gir urfolksstammer over hele USA rett til å drive gambling på eget territorium.

Som en slags urfolkversjon av Jens Evensen & co. som sikret nordmenn del i oljerikdommen, sørget Billie for en forvaltning og inntektsfordeling som tilgodeser hele den Florida-baserte stammen, med jevnlig utbetalinger til hvert enkelt stamme-medlem fra fødsel til død.

«Våre forfedre solgte Manhattan for juggel, men vi skal kjøpe Manhattan tilbake.»

Max Osceola jr., styremedlem i seminolestammen, etter oppkjøpet av Hard Rock Café-kjeden-

Kjendisdråhjelp Seminole-sjaman Bobby Henry (t.v.) sitter ved siden av toppsjef for seminolenes kasinoselskap Jim Allen og andre medlemmer av seminolestammen mens skuespiller og musiker Steven Van Zandt holder et innlegg på Hard Rock Cafe i New York. Salget av kafé-kjeden var det første av et internasjonalt selskap til en amerikansk urfolkstamme. Kjøpesummen var på 965 millioner dollar. Foto: STEPHEN CHERNIN/GETTY IMAGES

Kjøpte Hard Rock Café-kjeden. Midler fra det offentlige fortsatte å tikke inn fra diverse fond og støtteordninger lenge etter at seminolen begynte å tjene gode penger på kasinodrift. Føderale subsidier til USAs urbefolkning er ikke behovsprøvd. Parallelt med at stammen dro inn over 19 milliarder kroner (3,2 milliarder dollar) fra kasinoer over en femårsperiode fra 2000 til 2005, mottok de rundt 483 millioner kroner (80 millioner dollar) i tildelinger fra myndighetene, ifølge avisen *Orlando Sentinel*, som har saumfart stammens regnskap.

I 2007 kjøpte The Seminole Tribe of Florida, som i dag teller rundt 4000 individer, Hard Rock Café-kjeden.

«Våre forfedre solgte Manhattan for juggel, men vi skal kjøpe Manhattan tilbake», sa Max Osceola jr., styremedlem i seminolestammen, på den påfølgende pressekonferansen på Times Square i New York. I dag drives det kasino i tolv av kjedens etableringer – to i Canada, resten spredt rundt i USA. «Indian gaming» utgjør 45 prosent av gamblinginntektene i USA.

«Vi kan si det slik at seminolenes gambling er blant de mest lønnsomme i verden», sier Gary Bitner, som har vært stammens talsperson i over 20 år. Og penger er som kjent makt.

..... fakta

Hard Rock Café.

/ Hard Rock Café ble startet i London i 1971 av to amerikanere som åpnet en diner som serverte hamburgere.

/ Raskt ble den et sted musikere frekventerte, og etter at Beatles i 1973 improviserte en konsert der, strømmet folk til for å omgås kjendisene.

/ En av stamgjestene var Eric Clapton, som donerte en gitar til restauranten, og det ble starten på verdens største samling av klenodier som klær, solbriller og instrumenter som hadde tilhørt musikere.

/ Kjeden ble internasjonal fra begynnelsen av 1980-tallet og

finnes i dag i 75 land og utvider stadig. I juni i år åpnet kjeden sitt tiende kasino i USA og har dermed 12 kasinoer spredt over Nord-Amerika (to ligger i Canada).

/ Høsten 2019 skal et gigantisk, gitarformet hotell stå klart i Hollywood i Florida og tiltrekke enda flere turister fra hele verden.

For et folk som i utgangspunktet ikke trodde på det å eie land, har rettigheter til eget territorium vært avgjørende for økonomisk vekst og selvstyre.

Alligator til tørk Bilde fra 1920-årene viser en seminole i Florida som demonstrerer for stammens unge hvordan man strekker og tørker et alligatorskinn.

Foto: H. ARMSTRONG ROBERTS/CLASSICSTOCK/GETTY IMAGES

» FRA FATTIG SUMPFOLK TIL RUSK I USAs 5G-PLAN.

Forlokkende inntekter

Marcellus Osceola, styreleder i Seminole Tribe of Florida (t.h.) sammen med Jim Allen som forlot Trump Organization for å bli toppsjef for seminolenes kasinoselskap. Allen er samtidig styreleder i det seminoleide Hard Rock International.

«Stammen må godkjenne alle [utbyggings]prosjekter, og godkjenningsprosessen må entreprenøren betale.»

David Scheidecker ved seminolenes bevaringskontor

fakta

Casino og gambling i USA.

/ Det er opp til den enkelte stat i USA å begrense og kontrollere ulike typer gambling. Det skiller mellom veldedige pengespill og for eksempel onlinespill. De fleste stater tillater pengeinnsamling gjennom for eksempel bingo arrangert av religiøse samfunn eller veldedige organisasjoner, mens svært få tillater online gambling.

/ I 2010 inngikk delstatsmyndighetene i Florida en avtale med seminolene som ga urfolkstammen eksklusive rettigheter til å drive casinovirksomhet i form av blackjack, roulette og terningspill i delstaten. I bytte betaler de avgifter til myndighetene. Fra november

2018 skal autorisering av nye casinoer skje ved avstemning blant velgere i Florida – såkalt direkte demokrati. Føderal lov sikrer uansett seminolenes casino-drift på egne landområder.

/ Urfolksreservatene er selvstendige i henhold til føderal lov, og dermed unntatt fra delstatenes reguleringer.

/ Rikeste urfolksstamme i USA er Shakopee Mdewakanton Sioux, hjemmehørende i Minnesota, som i tillegg til kasinoer, driver golfbaner, hoteller og kjøpesentre. Ifølge USA Today har hvert stammemedlem tjent rundt en million dollar pr. år de seneste årene.

Gamblinginntekter til kulturbevaring. «Alt du ser på reservatet, er selvfinansiert – skolene, politistyrken, museet og arkeologene», forteller Jack Chalfant. Han jobber som arkeolog og trainee ved seminolenes «bevaringskontor», *Tribal Historic Preservation Office*.

Det aller meste av inntektene fra kasinovirksomheten som seminolene driver, går tilbake til de rundt 4000 stammemedlemmene som direkte overføringer til den enkelte, i tillegg til ulike tjenester som egenfinansierte skoler, politi og helsevesen. Blant annet har seminolene ansatt arkeologer og antropologer som taler deres sak overfor myndighetene.

«Det er våre egne valgte styrer og råd som står bak driften av museet og bevaringskontoret. Vår oppgave er å bevare fortiden med tanke på fremtiden», sier Chalfant.

Økonomisk rådgiver Jim Allen er nå toppsjef for Seminole Gaming og styreleder i Hard Rock International.

«Vi skal være historikuratorene», sier Allen, med henvisning både til Hard Rock-kjedens samling av over 80 000 musikerrelaterte klenodier og til fremvisningen av tradisjonell seminolekultur ved hotelene og kasinoene. Men urfolket har en enda viktigere historisk agenda: De vil redde det som redde kan av sine forfedres landområder.

Drøyt ti år etter at seminolene overtok burgerkjeden med de ikoniske T-skjortene, møter de USAs føderale kommunikasjonsorgan, Federal Communications Commission (FCC), i retten. FCC vil bygge ut 5G-nettet. Seminolene vil bevare fortidsminner.

Bremser 5G-utbygging. Ved stammens *Tribal Historic Preservation Office* (THPO) og det tilliggende museet jobber 13 arkeologer og antropologer, 11 av dem ikke-seminole.

Deres rolle er blant annet å sørge for at amerikanske myndigheter ikke bare konsulterer seminolene i forkant av prosjekter som kan berøre urfolkets interesser, men får tillatelse før et eneste spadetak tas på eller i nærheten av fornminner.

I 2017 mottok THPO godt over tusen henvendelser fra tilsammen 25 ulike myndighetsorganer, blant dem utbyggere av veier og tele- og kommunikasjonsnett.

«Stammen må godkjenne alle prosjekter, og godkjenningsprosessen må entreprenøren betale», sier antropolog og forskningskoordinator ved seminolenes bevaringskontor David Scheidecker.

«Disse avgiftene utgjør en hovedinntektskilde for mange urfolkstammer», sier han.

Naturbasert Seminolestammen og andre urfolk har levd tett på naturen i Everglades og Florida i flere tusen år. Her er en seminole-familie på elven i Florida, cirka 1915. Foto: UNIV. HISTORY ARCHIVE/GETTY IMAGES

Kontroversielt I 2019 åpner seminolene et 137 meter høyt hotell sørvest for Fort Lauderdale i Florida, formet som en gitar. Mens fansen jubler, synes mange at bygningen er et skjæmmende landemerke. Seminolene selv kaller det nye hotellet for «en videreføring av stammens pionerarbeid».

Trump innskrenker urbefolkningens kontroll.

Det føderale organet som har ansvar for utbygging av tele- og kommunikasjonsnett, FCC, gikk lei urfolkets makt til å bremse prosjekter.

Utbyggere klaget på at de ikke bare må betale avgifter for å få tillatelse fra urfolket, i tillegg må de finansiere den arkeologiske kartleggingen av hver eneste potensielt berørte kvadratmeter før de kan sette i gang. Finkjemming av landområder i søk etter gamle haifinneredskaper og gravplasser kan ta måneder.

Amerikanske myndigheter har det travelt.

«Det globale racet har startet. Resten av verden lurer på om USA klarer å gjøre de lovdringer som skal til for å lede an i utbygging av 5G-nett», sa kommisjonær Brendan Carr i FCC i februar 2018, få måneder etter at president Trump hadde utpekt ham til vervet.

En måned senere var lovverket endret.

«Godkjenningsprosessen er en flaskehals. Den koster for mye og tar for lang tid. For next-gen (neste generasjons, red.anm.) nettverk trenger vi next-gen reguleringer», sier Carr.

Urbefolkningen reagerte slik de etter hvert er blitt vant til: Med advokater og stevning for retten.

I januar 2019, etter at rettssystemet har avklart at urbefolkningen ikke lenger skal kunne bremse 5G-utbyggingen, uttaler Carr på en konferanse for utbyggere at det nye regelverket for miljø- og kulturbevaring er bedre tilpasset dagens teknologi.

«De gamle reglene ble skapt i en tid da trådløst nett krevde høye tårn. Vi har gjort det klart at dette regelverket ikke gjelder for teknologi på størrelse med en ryggsekk», sa Carr.

«Vi vil ha 5G-tjenester. Vi vil ha 5G-jobber for amerikanere. Og vi vil vinne 5G-racet.»

Samisk urfolkskasino.

I 2015 initierte to samiske kunstnere, arkitekt Joar Nango og forfatter Sigbjørn Skåden, et prosjekt inspirert av amerikanske urinnvåneres gamingindustri. De lagde en mockumentary og satte opp et kasino utenfor Tromsø.

«Målet er å skape refleksjon rundt ulike kompensasjonsverktøy statene benytter. Nasjoner der urbefolkningen er blitt kolonisert, har innført ulike typer kompensasjon. I USA har indianerne fått reservater og suverenitet på egen jord, mens vi i Norge har Sametinget. Som kunstnere ville vi sammenligne hvordan rettigheter og ressurser forvaltes i USA kontra Norge», uttalte Joar Nango.

Få måneder etter kunstnernes kasinostunt, fremmet Sametingets Arthur Tørfoss (Frp) forslag om å etablere kasino i Sápmi.

«Man må tenke i nye baner», sa han til avisen i Finnmark.

I 2018 stemte Unge Høyres landsmøte ned et forslag om å gi alle samer på eget territorium dispensasjon for å drive kasino og bordellvirksomhet.

«Det var en spøk», sa Tobias Strandskog, som fremmet forslaget.

FCC, som har ansvar for utbygging av tele- og kommunikasjonsnett, så seg lei urfolkets makt til å bremse eller stoppe prosjekter.